

A Nemzeti Vidékstratégia (2014-2020) hangsúlyai a vidéki népesség megélhetése, jövője szemszögéből

Dr. G.Fekete Éva
Miskolci Egyetem

1. A helyzet – merre megy a világ?

- Természeti és társadalmi jellegű szűkösségek kitermelődése
 - Ökológiai változások és azok társadalmi-gazdasági hatásai ✓
 - Társadalmi kirekesztés-befogadás, részvétel ?
- A gazdaság primátusának ledőlése társadalomba beágyazott gazdaság
- Versenytenyezők átértékelődése esély a korábbi modernizációból kimaradt, környezeti és társadalmi értékeit erősebben megőrző vidéki (kisebb koncentrációval és nagyobb természettartalommal bíró) térségek számára
- Verseny a világ / Európa vidéki térségeiért és vidéki térségei között (lakóhely, élelem, energia, rekreáció, gondoskodás ...)
- a vidék jövője nem szociális, még nem is öko-szociális, hanem (alternatív) gazdasági kérdés!
 - legyen elég munkaképes és kompetens ember az esély kiaknázásához és ezzel az egész társadalom hasznának növeléséhez

2. Célok - foglalkoztatás

Önmagában célként nem, csak a tevékenység és a szektor kettősében értelmezhető – mindkettő helytől függő!

A munka fogalmának kiterjesztése – **társadalmilag hasznos tevékenység**

- **Tevékenységek:**

- Mező- és erdőgazdálkodás
- Helyi termékek (élelem, kézművesipar)
- Energiatermelés
- Turizmus, rekreáció
- Tájgondozás, településüzemeltetés
- Közlekedés és kommunikáció
- Szociális gondoskodás
- Kultúra-építés

- **Szektorok**

- Háztartásgazdaság
- Önfoglalkoztató (alternatív) vállalkozás
- Közösségi vállalkozás
- Üzleti vállalkozás

3. Szociális (társadalmi) gazdaság

- Gazdaság!
- Egységei: szociális (társadalmi) vállalkozások (nem csak szociális szövetkezet!)
- Céljai:
 - Helyi szükségletek kielégítése (nem csak élelmiszer)
 - Foglalkoztatás
 - Helyi demokrácia, közösségek erősítése
- Feltételei:
 - Felkészült résztvevők
 - Valós társadalmi igények
 - Piaci hátrány kompenzálása - vegyes finanszírozás, társadalmi támogatás
 - közfoglalkoztatás kiterjesztése
 - önkormányzati feladatok átadása – piaci kereslettel kiegészítése
 - adózás könnyítése
 - kereslet ösztönzése
 - adományok befogadása
 - Minőség biztosítása

társadalmilag
hasznos
tevékenységek

4. Célok és prioritások

Kulcselemek

A változás feltételei

- Motiváció+tudás
- Piaci kereslet
- Gazdasági szereplők
- Életkörülmények
- Hálózatok

- integráció
- alternatív megoldások
- város-vidék kapcsolatok
- közlekedés

Várt eredmény

- Méretgazdaságosság
- Alternatív életmód tudatosulása
- Helyi termékek, szolgáltatások piaca
- Elérhető szolgáltatások
- Innovációk

5. Módszerek - kulcsprogramok

1. Motiváltság, tájékozottság, tudás, együttműködési készség és képesség
 - közösségfejlesztés + népfőiskolai jellegű képzés + „learning by doing” + látó utak – szervező kapacitás!
1. Piacorientáció
 - Keresletösztönzés: üdülési csekk, erdei iskoláztatás támogatása, helyi termékek promóciója, szociális csekk, tájtermékek városi bolthálózata, közösségi támogatású mezőgazdálkodás, közfeladatok átadása
 - Kínálatbővítés – beruházások: helyi termékfejlesztés, energiatermelés, idősgondozás ...
1. Gazdasági szereplők - alternatív mikro- és szociális vállalkozások
2. Hálózatok (belső és külső)
 - Üzleti – városokban összefogott klaszterek, integrátorok, szövetkezetek
 - Szakmai – foglalkozási, innovációs műhelyek - forrásközpontok
 - Társadalmi – településközi közösségek, elszármazottak, pártolók - hazatérők
1. Életkörülmények
 - Tradicionális lakások felújítása, passzív házak
 - Kisléptékű, környezetbarát közművek
 - mozgó vagy integrált humán szolgáltatások
 - Városok elérhetőségét javító közlekedési szolgáltatások – falugondnoki busz, közösségi közlekedés

6. Cserehát / Ormánság Program

a. a korábbi Cserehát Program tapasztalatai

- Fennkölt célok – nem illeszkedő eszközök
- Roma célcsoport kiemelése – térségen belüli társadalmi konfliktusok
- Források elaprózása – csekély közvetlen eredmény
- Csak külső mentorok + követő szolgáltatások hiánya – helyi kapacitásfejlesztés elmaradása – folytatás nincs

6. Cserehát / Ormánság Program

b. Javaslatok az új Cserehát Programhoz

stratégia

1. Új szerepre felkészítő célok
2. Makro-környezet alakítása
3. Hosszú távon kiszámítható források
4. Helyi innovatívokra és kívülről tartós betelepülőkre építeni
5. Speciális eljárási szabályok
6. Helyi irányítás és menedzsment térségre szabott külső támogatással
7. Erős külső segítség (pénzügyi és szakmai)

taktika

1. Allokatív tervek is készüljenek – előre megtervezett forráselosztás (diskurzusok)
2. Inkább alaposabb tervezés, de egyszerű lebonyolítás
3. Kivitelezés helyben, helyi vállalkozásokra alapozva
 - Rövidebb átfutási idő
 - Több szakaszolás egyszerű feltételekkel
 - Elszámolható költségek közé: tanácsadás - mentorálás
1. Likviditás biztosítása
 - Elszámolható költségek közé: kamat, banki költség
1. Sajáterőként természetbeni hozzájárulás
 - pontos, piaci értékekhez igazodó díjszabással az önbecsülés erősítéséhez és az (ön)kizsákmányolás mérsékléséhez

Összefoglalás

1. A vidék fejlesztése stratégiai fontosságú, **össztársadalmi érdeket** képező gazdasági kérdés.
2. A foglalkoztatási cél elérése érdekében **alternatív vállalkozási formák** bevezetése szükséges.
3. A szociális gazdaság a szociális vállalkozásokon keresztül létezik. Ezek feltétele pedig a **piaci hátrányok kompenzálásának megoldása**.
4. A három legfontosabb fejlesztési terület: az **integrációk létrehozása**, a **város-vidék kapcsolatok** rendezése és a **közlekedés** fejlesztése.
5. **Változatos és helyre szabott fejlesztési eszközökre** van szükség, melyek „programozásában” segítenek az eddigi tapasztalatok.

Köszönöm a figyelmet!

reggfeke@uni-miskolc.hu